

*Prof. dr hab. Ewa Piasecka
Sztuki muzyczne ,dyscyplina artystyczna -instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi*

Łódź, dn. 25.05.2021r.

Recenzja w przewodzie doktorskim pani mgr Justyny Woś

Przygotowana na zlecenie uczelnianej Rady Doskonałości Naukowej, Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, na podstawie Ustawy z dnia 14 marca 2003 r., tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882, z późn.zm.)

Dotyczy:

Powierzenia mi obowiązków recenzenta w przewodzie mgr Justyny Woś w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka.
Do nadesłanego mi przez przewodniczącą Rady- Panią prof. dr hab. Marię Murawską pisma z dnia 15 kwietnia 2021 r. została dołączona praca doktorska mgr. Justyny Woś wraz z dokumentacją dotyczącą postępowania.

Podstawowe dane o kandydacie:

Działalność artystyczna mgr Justyny Woś

Mgr Justyna Woś urodziła się w 1988 roku w Starogardzie Gdańskim. Swoją edukację muzyczną rozpoczęła w 1996 roku ucząc się gry na fortepianie w Szkole Muzycznej I stopnia im. Janiny Garści w Tczewie.

Od roku 2002 kontynuowała naukę gry na instrumencie- tym razem na klawesynie w klasie dr hab. Małgorzaty Skotnickiej w Szkole Muzycznej II stopnia w Gdańsku. W 2008 roku została przyjęta na Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, gdzie studiowała grę na klawesynie pod kierunkiem profesora Władysława Kłosiewicza. W roku akademickim 2012/2013 Justyna Woś w ramach programu stypendialnego Erasmus spędziła rok w Lipsku w Hochschule fuer Musik und Theater, gdzie doskonaliła swoje umiejętności u profesorów Nicholasa Parle'a oraz Tobiasa Schade. Studia w Warszawie ukończyła w roku 2014. Kontynuowała swoją edukację w ramach studiów podyplomowych u profesora Andrei Marcona w Scholi Cantorum Basiliensis w Bazylei. W roku 2015 rozpoczęła stacjonarne studia doktoranckie na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Pracuje pod opieką prof. dr hab. Urszuli Bartkiewicz. Justyna Woś była stypendystką Fundacji im. Kazimierza Bartkowiaka mającej swą siedzibę w Lugano (Szwajcaria).

Justyna Woś doskonaliła swoje umiejętności muzyczne na wielu kursach mistrzowskich oraz uczestniczyła w lekcjach prowadzonych przez wybitnych pedagogów takich jak: Urszula Bartkiewicz, Andrea Marcon, Gunther Rost, Jean- Marc Aymes, Marek Toporowski, Leszek Kędracki, Elżbieta Stefańska, Ewa Mrowca, Marcin Szelest, Alina Ratkowska, Lilianna Stawarz, Maria Erdman, Markus Möllenbeck, Michael Schmidt- Casdorff, Katarzyna Drogosz, Eckhard Kuper, Sigiswald Kuijken oraz Petr Wagner.

Mgr Justyna Woś uczestniczyła w kursach:

- Kursy Mistrzowskie podczas IX Festiwalu Bachowskiego, Świdnica 2008
- Międzynarodowa Letnia Szkoła Muzyki Dawnej, 2008 i 2009
- VIII Forum „Muzyka Dawna w UMFC”, Warszawa 2010
- Letnia Akademia Muzyki, Łódź 2011
- VIII Letnie Kursy Metodyczne Muzyki Dawnej, Warszawa 2014

Mgr Justyna Woś czynnie uczestniczy w życiu muzycznym jako solistka i kameralistka. Między innymi wzięła udział w wykonaniu koncertów na trzy i cztery klawesyny J.S.Bacha na Festiwalu Bachowskim w Świdnicy. Występowała jako solistka oraz w zespole na Festiwalu Anima Musica w Gdańsku. W czasie studiów regularnie brała udział w orkiestrowych i operowych projektach na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina, występując także w teatrze Collegium Nobilium w Warszawie oraz brała udział w licznych koncertach w Hochschule fuer Musik und Theater w Lipsku. Wystąpiła jako solistka grając na oryginalnych instrumentach z epoki na Festiwalu Alte musik w Grassi Museum w Lipsku. W 2016 roku wystąpiła jako solistka z zespołem Orchestra da Camera di Lugano pod batutą maestro Stefano Bazziego. Koncertuje w Polsce i za granicą.

Współpracuje z wieloma solistami –instrumentalistami i wokalistami, którzy na co dzień wykonują muzykę na instrumentach dawnych oraz specjalizują się w wykonawstwie muzyki dawnej. Współpracuje z takimi muzykami jak m.in. Urszula Bartkiewicz, Julia Chmielewska, Emilia Lentas, Paweł Pwłowicz, Marek Toporowski i Dorota Zimna- klawesyn; Kamila Guz, Agnieszka Kulowska, Michał Marcinkowski, Marta Oyjrzanowska, Agnieszka Papierska, Marcin Tarnawski, Marta Zalewska i Mateusz Zaziębło- skrzypce; Małgorzata Błaszczuk, Natalia Reichert, Bartosz Szymborski- altówka; Weronika Kulpa, Maciej Łukaszuk, Karolina Orzelska, Anna Szul, Karolina Tukaj, Ewa Witczak i Marta Ziarko- wiolonczela; Joanna Gontarz- śpiew; Katarzyna Kulczycka i Wojciech Pompka- obój oraz Artur Krawczyk- kontrabas.

Koncertowała w takich miejscach jak:

Sala Koncertowa UMFC w Warszawie, w Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, w Akademii Muzycznej w Łodzi, w Bazylice katedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Łowiczu, w Kościele pokoju w Świdnicy, w Sali koncertowej Filharmonii w Częstochowie. Poza Polską koncertowała w Szwajcarii- w Bazylei i Lugano.

W swoim repertuarze ma utwory na klawesyn solo, koncerty na klawesyn i orkiestrę, utwory kameralne- z instrumentalistami i wokalistami. Wykonuje utwory takich kompozytorów jak: J.S.Bach, D.Buxtehude, G.Frescobaldi, A.Forqueray, J.Pachelbel, H.N.Górecki, C.-B.Balbastre. Miała przyjemność współpracy z takimi postaciami ze świata dyrygentów jak: Bazzi Stefano, Toporowski Marek, Florêncio José Maria, Ruoco Alberto Miguelez, Stawarz Lilianna, Goliński Aureliusz, Maj Justyna, Garstka Krzysztof, Marcinkowski Michał.

Repertuar kameralny **Justyny Woś** to utwory takich kompozytorów jak:

I.F.Biber, J.S.Bach, L.Boccherini, D.Buxtehude, M.Corrette, W.A.mozart, J.G.Pisendel, J.A.Just, V.Panerai, J.Ph. Rameau, G.Tartini, G.Ph.Telemann, A.Vivaldi.

Wspólnie z orkiestrą (realizując partię basso continuo) wykonywała utwory G.F.Haendla, H.Purcella, A.Scarlatti, A.Caldary i A.Vivaldiego.

Mgr Justyna Woś brała udział w II Akademickim Konkursie Klawesynowym, Poznań 2011 i w International Competition Musica Antiqua, Brugia, Belgia. 2015 r.

W ramach pracy dydaktycznej na uczelni realizowała praktyki doktoranckie, ucząc gry na klawesynie, akompaniowała w klasie wiolonczeli oraz violi da gamba, realizowała bas cyfrowany, zajęcia kameralistyki(rok akademicki 2017/2018).

W ramach Sesji Naukowej i Seminarium Interpretacji Klawesynowych wygłosiła wykład- „Problematyka autorstwa suit gambowych Antoina Forqueraya”- 1.03.2017 r.

Mgr Justyna Woś pomagała w organizacji Dni Muzyki Dawnej, a także koncertów studentów klasy klawesynu w Bydgoskiej uczelni muzycznej.

W swoim dorobku artystycznym ma 23 koncerty w kraju i za granicą. Są to koncerty zarówno solistyczne jak i kameralne, często w ramach prestiżowych festiwali. Brała udział w 22 koncertach, które realizowane były na „żywo”.

Choć dorobek artystyczny kandydatki nie jest imponujący, nie podlega on ocenie. Należy jednak stwierdzić, że wiele z tych koncertów to projekty bardzo prestiżowe i stanowią wkład w polską kulturę muzyczną na terenie kraju, jak również w zakresie jej propagowania poza granicami Polski. **Mgr Justyna Woś** artystką wszechstronną, zainteresowaną własnym rozwojem artystycznym i co bardzo istotne-naukowym.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Justyny Woś pod tytułem.: „ **Idiomatyka klawesynowa w transkrypcjach wybranych utworów na violę da gamba autorstwa Jeana- Baptiste’a Forqueraya, Jacques’a Morela, Rolanda Marais, Charles’a Dollégo**”

składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne doktorantki obejmują wybrane dzieła:

1. Charles Dollé- *Premiere suite G-dur (Pieces de Viole avec la Basse Continue)*

- Prelude
- Allemande- La Mantry
- Le Tendre Engagement
- Rondeau – Le Gruer
- Sarabande
- Fugue- Legerement
- Musette- La Favoritte
- La Badine

2. Antoine Forqueray- *Premiere Suite d-moll (Pièces de clavecin, transkrypcja Pièces de viole: Jean- Baptiste Forqueray*

- Allemande- La Laborde
- La Forqueray
- La Cottin
- La Bellmont
- La Portugaise
- La Couperin

3. Roland Marais- *Quatrième Suite* F-dur (*Première livre de Pièces de viole avec la Basse chiffrée*)

- Prélude
- Allemande- La Marianne M....
- Rondeau- Le d'Argenlieu
- Sarabande
- Le noeud d'A,mour
- Le Fantasque
- Guitarre
- Les Forgerons

4. Jacques Morel- *Suite Deuxième* d-moll

- Prelude
- Allemande- La Jolie
- Courante- La dacier
- Sarabande
- Gigue l'Inconflante
- La Folet
- La Fanchonnette

Po zapoznaniu się z częścią opisową w/w pracy, mogę stwierdzić, że pod względem redakcyjnym i merytorycznym nie wzbudza zastrzeżeń.

Biorąc pod uwagę dzieło artystyczne oraz szczególną wypowiedź i niecodzienny charakter wybranych kompozycji stanowiących jego istotę mogę stwierdzić, że przygotowanie dzieła mogło mieć miejsce wyłącznie w oparciu o wiedzę, talent oraz pełne emocjonalne i profesjonalne zaangażowanie ze strony doktorantki. Dołączone na płycie CD nagranie klawesynowych transkrypcji wykonanych przez **mgr Justynę Woś** i opisanych w części opisowej sprawia, że oba człony rozprawy stanowią nierozzerwalną całość.

Trzy z czterech prezentowanych i zarejestrowanych na płycie suit przetranskrybowane zostały przez autorkę pracy. Prezentowane na płycie utwory to kompozycje na violę da gamba autorstwa Jacques'a Morela, Rolanda Marais i Charles'a Dollégo. Suita Jeana-Baptiste'a Forqueraya- to *Première Suite* d-moll ze zbioru *Pièces de Viole Composées Par Mr Forqueray Le Pere Mises en Pièces De Clavecin Par Mr. Forqueray Le Fils*. Kwestia autorstwa tego cyklu suit nie jest do końca wyjaśniona- pisze autorka pracy.

Utwory nagrane są bardzo dobrze, z wielką precyzją, z wyczuciem epoki, stylu i charakteru. **Mgr Justyna Woś** z niezwykłą znajomością idiomu muzyki klawesynowej dokonała transkrypcji suit, w oryginale przeznaczonych na violę da gamba. Był to bardzo twórczy proces, ingerujący w oryginalny zapis, przekładu muzycznego idiomu violi da gamba na idiom klawesynowy. Znajomość technik klawesynowych pozwoliło **mgr Justynie Woś** opracować dzieło artystyczne w postaci brzmieniowej uwzględniającej zarówno techniczne, jak i ekspresyjne cechy klawesynu. Transkrypcji dokonała w oparciu o wiedzę oraz zainteresowanie tematem.

Interpretacja tych utworów świadczy o dojrzałości i zrozumieniu tekstu muzycznego epoki, w której powstały kompozycje- te na klawesyn i te, które zostały transkrybowane i dostosowane do interpretacji na innym instrumencie. **Mgr Justynę Woś** cechuje wyrazistość w przekazywaniu treści i emocji, wycucie czasu, ekspresja i umiejętność różnicowania nastroju każdej części suity poszczególnych kompozytorów. Kandydatka w przedstawionym ocenie nagraniu prezentuje pełne zrozumienie idei kompozytorskich, doskonały warsztat wykonawczy i wielką, właściwie odczytaną emocjonalność zawartą w utworach skomponowanych na dwa różniące się między sobą instrumenty- violę da gamba i klawesyn. Z wielkim zainteresowaniem słuchałam nagrania. Zauważyłam jednak pewną nieścisłość w samej kolejności utworów zaproponowanej przez artystkę. W pracy, na stronie 85, 86 i 87 oraz na stronie 157, 158 znajduje się opis płyty, który nie jest tożsamy z kolejnością utworów umieszczonych na płycie. Podobna sytuacja ma miejsce na końcu pracy z umieszczonymi materiałami nutowymi. W dokumentach przesłanych do mnie, zauważyłam drobne zmiany w kolejności. W dokumentach w punkcie 6 – *Propozycja dzieła artystycznego w ramach przewodu doktorskiego* brakuje ostatniej części w utworze J. Morela- *La Fanchonnette*, a w materiale nutowym zabrakło *Sarabandy* z *Premiere suite* G-dur Ch. Dollé. Nie jest to duży problem, jednak wkradły się drobne nieścisłości.

Analizując poszczególne utwory nagrane przez **mgr Justynę Woś**, chciałabym zwrócić uwagę na to, że części taneczne w *Premiere suite* G-dur Charlesa Dollé opracowane są z wielkim wyczuciem. Nagrane- bardzo pięknie, tanecznie z uwzględnieniem wszystkich atrybutów klawesynu-arpeggia, zdobnictwo, swoboda mieszcząca się w granicach dobrego gustu i smaku. I właśnie tej swobody, wydaje mi się, że nieco za dużo znalazło się w pierwszej części- *Prelude* zwracając uwagę na partie lewej ręki, która według mnie powinna stanowić podstawę rytmiczną. Niekiedy chwieje się. Być może był to zamysł doktorantki aby potraktować tę część bardzo swobodnie, jednak myślę że rytmiczny i punktualnie grany bas to podstawa, nawet jeśli mamy do czynienia z improwizacją i swobodą. W części *Musette- La Favoritte* taneczny charakter trochę zakłóca fragment- takty 19, 20 i 21, w których doktorantka nie wytrzymuje ćwierćnuty z kropką przez co rytm staje się trochę zachwiany. Ponieważ jest to taniec, uważam, że grając należy wyobrazić sobie tancerza, który ma określone kroki związane z danym tańcem i musi je wykonać w określonym czasie. Jednak mimo tych drobnych uwag, ten jak i dalsze utwory słucha się z niezwykłym zainteresowaniem. Bardzo piękna i dobrze przemyślana jest w tym utworze fuga.

Drugi cykliczny utwór, który doktorantka umieściła na płycie to Antoine Forqueray- *Premiere suite* d-moll. Utwór ten jest już transkrypcją utworu z *Pièces de viole*, którego dokonał Jean- Baptiste Forquereay. Nagrany został z wielką precyzją, bardzo stylowo i słucha się go z wielkim zainteresowaniem i przyjemnością. Artystyczna interpretacja poszczególnych części i całej suity świadczy o bardzo dobrym zrozumieniu tekstu muzycznego.

Utwór Jacquesa Morela to cykl tanecznych części, nagranych bardzo dobrą artykulacją, w tanecznym charakterze. Bardzo pięknie, wyraziście doktorantka prezentuje części takie jak m.in. *Gigue. l'Inconstante* czy *Le Folet*. Drobna uwaga dotyczy realizowanych powtórek. Jeśli decydujemy się na realizację owych we wszystkich częściach Suit, to musimy być konsekwentni. Zabrakło ich w niektórych częściach suit Jacquesa Morela i Rolanda Maraisa. Następny i ostatni utwór przedstawiony na płycie to *Quatrième Suite* F-dur- autorstwa Rolanda Marais. Niezwykle wyraziście zostały przedstawione m.in. części *Rondeau- Le D'Argenlieu*, *Le noeud d'Amour*, *Le Fantasque* czy *Guitarre*-imitujący dźwięk i charakterystyczne brzmienie gitary.

We wszystkich nagranych utworach doktorantka pokazała, że posiada bardzo dobrą technikę palcową, sprawność i lekkość w wykonywaniu mordentów. Jej frazowanie i artykulacja też

zasługują na wysokie uznanie. Stosując różne rozwiązania zmian rejestrów, pokazała wielobarwność brzmienia klawesynu. W realizacji swoich transkrypcji stosowała styl *brisé*, grę *inégal*, idiomatyczną ornamentację- wszystko to co tak charakterystyczne jest dla klawesynu. Transkrypcje, które śmiało można nazwać kompozycjami **mgr Justyny Woś** są przejrzyste, klarowne i w pełni ukazują ogromne możliwości klawesynu.

Dzieło artystyczne przygotowane przez **mgr Justynę Woś** stanowi interesujące zjawisko artystyczne na scenie muzycznej naszego kraju, bowiem kompozycje znane jako dzieła przeznaczone na violę da gamba, przedstawione zostały jako utwory w pełni nadające się do wykonywania na klawesynie. Po raz pierwszy zostały szczegółowo opisane i zarejestrowane na płytach CD. Jest to praca nowatorska ze względu na dokonanie (po raz pierwszy)-transkrypcji tych utworów.

Kształt dzieła oraz sztuka i profesjonalny warsztat wykonawczy Kandydatki są godne wysokiej oceny; ich specyfikę i założony cel artystyczny dokumentuje w sposób czytelny opis dzieła artystycznego.

Część opisowa opracowana pod względem redakcyjnym i merytorycznym składa się z czterech rozdziałów. Każdy z rozdziałów poświęcony jest innemu zagadnieniu.

Pierwszy z rozdziałów to:

Francuska muzyka klawesynowa pierwszej połowy XVIII wieku. Wprowadzenie do problematyki opracowania transkrypcji

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia-Preludia niemenzurowane, Formy taneczne, Utwory charakterystyczne i dedykowane i Transkrypcje.

Doktorantka prezentuje cechy charakterystyczne dla francuskiej muzyki klawesynowej pierwszej połowy XVIII wieku. W rozdziale została poruszona także kwestia oryginalnych transkrypcji z epoki.

Drugi rozdział poświęcony został tematyce:

Francuski styl klawesynowy i jego idiomatyka.

Autorka omówiła francuski styl klawesynowy ze szczególnym uwzględnieniem popularnych technik wykonawczych oraz kompozytorskich takich jak- styl *brisé*, melodyka jako idiomatyczna ornamentacja oraz gra *inégal*.

Trzeci rozdział to omówienie sylwetek poszczególnych kompozytorów-

Kompozytorzy utworów składających się na dzieło artystyczne

W tym rozdziale doktorantka przedstawiła rysy poszczególnych kompozytorów-

Jacques Morel, Charles Dollé, Roland Marais, Antoine Forqueray i Jean- Baptiste Forqueray. Rozdział ten zawiera także fragmenty przedmów, z których wynika, że kompozytorzy byli zainteresowani wykonywaniem swoich utworów na innych instrumentach w tym na klawesynie.

Czwarty i ostatni rozdział to:

Opis utworów stanowiących dzieło artystyczne

W tym ostatnim czwartym rozdziale doktorantka opisuje proces tworzenia transkrypcji klawesynowych z utworów gambowych. Znajduje się też analiza oryginalnej transkrypcji z epoki, pochodzącej ze zbioru *Pieces de Viole Composées Par Mr Forqueray Le Pere Mises en Pieces De Clavecin Par Mr Forqueray Le Fils*.

Następnie części pracy to:

zakończenie, bibliografia, streszczenie, summary, oświadczenie promotora pracy doktorskiej, oświadczenie autora pracy, aneks i opis płyty CD. Ważne jest umieszczenie przez autorkę pracy materiałów nutowych- kompozycji oryginalnie skomponowanych na violę da gamba i transkrypcji dokonanych przez autorkę.